

ZLOČIN U BARANJI

IZVJEŠTAJI S PETOG (ČETVRTOG PONOVLJENOG) SUĐENJA

12. siječnja 2012. godine

Suđenje su pratili Miren Špek, promatrač Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, volonterka Ureda za pružanje podrške svjedocima/žrtvama, novinar, javnost.

Ovo je peto (četvrto ponovljeno) suđenje opt. Petru Mamuli. Vrhovni sud RH četiri puta je ukidao nepravomoćne presude.

Predsjednik Vijeća za ratne zločine otvorio je zasjedanje, objavio predmet glavne rasprave i sastav Vijeća sukladno odredbi čl. 303. ZKP. Primjedbi na sastav vijeća stranke i sudionici postupka nisu imali.

Zbog nepristupanja na glavnu raspravu **optuženog Petra Mamule**, a uz činjenicu da je njegov branitelj Artur Fišbah ispričao nedolazak bolešću, te da će to potkrijepiti dostavljanjem medicinske dokumentacije, Predsjednik vijeća je donio Rješenje **kojim se današnja glavna rasprava odgađa.**

Utvrđeno je da su na glavnu raspravu pristupili pozvani svjedoci: **Stjepan Petrešev, Franjo Joh, Đurika Molnar** te sudski vještak **dr. Boris Dumenčić**, dok na raspravu nije pristupio oštećenik **Antun Knežević.**

Sljedeća glavna rasprava je zakazana za **09. veljače 2012. u 09:00h**

9. veljače 2012. godine – početak petog (četvrto ponovljenog suđenja), otvaranje glavne rasprave, glavna rasprava krenula iznova, izjašnjavaње o krivnji, dokazni postupak, završne riječi stranaka

Suđenje su pratili Veselinka Kastratović i Miren Špek, promatrači Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, novinar, supruga i rodbina okrivljenog, ostala javnost.

Predsjednik Vijeća za ratne zločine otvorio je zasjedanje, objavio predmet glavne rasprave i sastav Vijeća sukladno odredbi čl. 303. ZKP.

Primjedbi na sastav vijeća stranke i sudionici postupka nisu imali.

Nakon što je Predsjednik Vijeća utvrdio nazočnost stranaka i sudionika na današnjoj glavnoj raspravi Vijeće je donijelo rješenje da će se glavna rasprava održati.

Nakon što je utvrđena istovjetnost optuženika uzimanjem njegovih osobnih podataka, glavna rasprava, sukladno odredbi čl. 319. ZKP započela je čitanjem optužnice. **Zamjenik ŽDO iz Osijeka** pročitao je optužnicu ŽDO iz Osijeka br. KT-136/94 od 30. travnja 2001. godine, izmijenjenu dana 14. ožujka 2002. godine i 23. ožujka 2011. godine.

Prema (posljednjoj) izmjeni činjeničnog i pravnog opisa optužnice od 23. ožujka 2011. godine, sljedeća glasi:

*«Dana 9. rujna 1991. godine, u Batini i Kneževim Vinogradima, kao sudionik oružane pobune lokalnog srpskog stanovništva protiv ustavno-pravnog poretka Republike Hrvatske, protivno odredbama čl. 3. st. 1. t. a Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata, od 12. kolovoza 1949. godine, te protivno odredbama čl. 4. st. 2, t. a i čl. 13. st. 2. Dopunskog protokola ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol 2), sudjelovao u zastrašivanju te okrutnom fizičkom i psihičkom zlostavljanju civilnih stanovnika Baranje nesrpske narodnosti, tako što je u tzv. Štabu TO u Batini, ispitujući nezakonito uhićenog katoličkom svećenika **Antuna Kneževića**, tukao ga rukama po glavi, pucao mu iz pištolja pored glave, a zatim ga odvezao osobnim vozilom u ambulantu u Kneževe Vinograde, prijeteći usput da će ga ubiti, u spomenutoj ambulanti oduzeo mu sat i pucao iz pištolja u taj sat, a potom naslonio pištolj pored njegovog lijevog uha i ispalio jedan metak, pa je od detonacije Antunu Kneževiću pukao bubnjić te je on pao na pod, nakon čega su prišli prisutni pripadnici tzv. TO Kneževi Vinogradi i tukli ga nogama, od kojih je batina bio sav krvav, te ga je nakon opisanog premlaćivanja odvezao osobnim vozilom u tzv. SUP Beli Manstir, na portirnici mu naredio da stane uz pult dežurnog te raširi noge, a onda ga nogom udario u genitalije, te predao u zatvor,*

dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba nečovječno postupao prema civilnom stanovniku i nanosio mu velike patnje i ozljede tjelesnog integriteta»,

U preostalom dijelu optužni akt je ostao neizmijenjen.¹

Upitan sukladno odredbi čl. 320. st. 1. ZKP opt. **Petar Mamula** izjavio je da je optužnicu razumio. Predsjednik Vijeća, sukladno odredbi čl. 4. ZKP poučio je optuženika da se može očitovati o svim činjenicama i dokazima koji ga terete, iznijeti činjenice i dokaze koji mu idu u korist, da nije dužan iznositi svoju obranu i odgovarati na pitanja.

Sukladno čl. 320. st. 3. ZKP, opt. Petar Mamula očitovao se da se **ne smatra krivim** za kazneno djelo koje mu se citiranom optuženicom stavlja na teret.

Nakon što je Zamjenik ŽDO iz Osijeka predložio da se u dokaznom postupku ispituju kao svjedoci, oštećeni **Antun Knežević, Stjepan Petrešev, Franjo Joh i Đuro Molnar** te sudski vještak dr.med. **Boris Dumenčić**, a branitelj opt. Petra Mamule nije se protivio predloženim dokaznim prijedlozima, Vijeće je donijelo rješenje kojim su usvojili dokazne prijedloge ŽDO iz Osijeka.

Sukladno članku 320. st. 7. ZKP-a, te 321. čl. 1 i 3. ZKP-a prešlo se na ispitivanje svjedoka oštećenika Antuna Kneževića (svećenik).

SVJEDOK-OŠTEĆENIK ANTUN KNEŽEVIĆ

Svjedok je upozoren sukladno čl. 318. ZKP-a da se u pogledu imovinsko-pravnog zahtjeva i naknade štete može izjasniti do okončanja glavne rasprave.²

Svjedok je upozoren i sukladno čl. 324. ZKP-a, te čl. 236. ZKP-a.

¹ Preuzeto sa stranice 3. zapisnika o glavnoj raspravi od 23. ožujka 2011.

² Pri završetku dokaznog postupka, a prije ispitivanja optuženog Petra Mamule, na poseban upit predsjednika Vijeća, oštećeni Antun Knežević je izjavio da će u odnosu na opt. Petra Mamulu postaviti imovinsko-pravni zahtjev, ali da će isti ostvariti u građanskoj parnici.

Do današnjeg ročišta za glavnu raspravu svjedok je svoj iskaz dao više od četiri puta. U zapisniku s današnje glavne rasprave konstatirano je da je na današnjoj raspravi iskazao suglasno svojim ranijim iskazima.³, te dodao kako ga je inkriminiranog 9. rujna 1991. zajedno s Anom Vidaković skupina ljudi odvezla u MUP u Beli Manastir.

Kada su ga pustili u popodnevnim satima, vozač ga je odvezao u Batinu, gdje se morao javiti u kancelariju, u kojoj je zatekao više vojnika te opt. Petra Mamulu koji ga je po dolasku upitao :“Što je u redu i što je istina?“ te mu udario šamar od kojeg je pao na tlo.

Uz maltretiranje, opt. Mamula je prema njemu ispalio dva hica iz pištolja i to jedan s lijeve i jedan s desne strane, a nakon toga naredio da uđe u osobni automobil, tipa limuzina, te su krenuli u pravcu Kneževih Vinograda.

Na putu do Kneževih V. zaustavili su se na punktu na kojem je bio stražar Stjepan Petrešev, koji mu je pogledavši u automobil rekao :“a ti si to đubre Antune!“, nakon čega je opt. Mamula svjedoka-oštećenika udario u međunožje.

U Kneževu Vinogradu su došli u prostor stare ambulante, u manju prostoriju, u kojoj je bilo više vojnika, stol i dvije stolice. Opt. Petar Mamula ga je pitao za vrijeme, pa kad je ovaj rekao da je 21,15 optuženi mu je dobacio da je to vrijeme koje će sad za njega stati.

Noložio mu je da skine sat te je pištoljem pucao u isti, da bi ga nakon toga drugi vojnik upitao zašto je to učinio, da bi bilo bolje da su ga uzeli. Nakon toga optuženi mu je prislonio pištolj uz lijevo uho i ispalio hitac uslijed čega je svjedoku potekla krv. Po pucnju su u prostoriju ušle druge uniformirane osobe koje su ga (dok je ležao na podu) počele udarati.

Poslije toga ga je opt. Mamula istim automobilom odvezao za Beli Manastir i uz još nekoliko udaraca ostavio u PP Beli Manastir, gdje je proveo u podrumu zajedno sa još dvije osobe do sutradan. U prostoriji je bio podvrgnut zlostavljanjima i maltretiranju.

Sutradan su ih odveli na ručak, te ga je tu zapazio vozač i čuvar Stevo koji je kasnije došao do čelije u podrumu te pustio ga uz napomenu da ga u dvorištu čeka Janika Tur iz Zmajevca koji će ga odvesti kući.

Sutradan je odvezen u svoju kuću u Batini, gdje je pokupio nužne stvari te se u pratnji drugog automobila u kojem su bili Stjepan Petrešev i Ada Živić, napustio Batinu za Sombor. Pri prelasku mosta Stjepan Petrešev mu se ispričao i molio za oprost na ružnim rječima.

Po dolasku u Sombor, fratri su mu zvali kućnog liječnika, koji ga je uputio kod specijaliste otorinolaringologa, koji je ustvrdio zadobivene ozljede.

Branitelj opt. Petra Mamule stavio je primjedbu na dio iskaza ovog svjedoka u pogledu identiteta osobe koja ga je tukla i mučila, te je predložio da se svjedok ne otpušta iz sudnice radi eventualnog suočenja sa svjedokom Stjepanom Petreševom.

SVJEDOK STJEPAN PETREŠEV

Svjedok je propisno upozoren sukladno čl. 324. i 236. ZKP-a

Svjedok je iskazao suglasno kao na zapisnik od 7.veljače 2002. I 15.ožujka 2006. Godine, te dodao kako je taj inkriminirani dan bio kod prijatelja, ne sjeća se što je tamo radio, zna da je pratio majku prijatelja na posao. Na putu je primjetio neku rampu s dvije naoružane osobe, a dok je jedna otišla po užinu, njega su zamolili da ostane na rampi, u kojem trenutku je naišao bijeli mercedes u kojem su bili vozač i još jedna osoba. Na upit vozača pozna li tu osobu, svjedok je iskazao kako je to njihov svećenik, na što mu ovaj ništa nije odgovorio, a osoba koja je vozila automobil tom prigodom ga je šakom udarila u međunožje, od čega su svećeniku pale naičale s glave, a vozač je nastavio prema Dražu. Nakon toga, svjedok se na punktu zadržao kratko vrijeme,

³ Svjedok iskazuje suglasno kao na zapisnik od 7.studenog 2001., 16.veljače 2006., 18.ožujka 2009., 31.ožujka 2009., 23.ožujka 2011.

i osim situacije kada je bio pratnja zajedno sa Aleksandrom Acom Živićem, oštećenog Kneževića nije vidao.

Svjedok je iskazao kako je opt. Petra Mamulu prvi put vidio u pritvoru zatvora u Osijeku, gdje je i sam bio pritvoren zbog počinjenja kaznenog djela ratnog zločina za koje je osuđen i kaznu je izdržao u Požegi.

Na upit predsjednika vijeća, svjedok je iskazao kako je vjerojatno zaboravio činjenicu da je pratio svećenika kada je davao svoje prijašnje iskaze u kojima je naveo kako nikada nije vidio ošt. Antuna Kneževića.

Na upit zamjenika ŽDO Osijek, svjedok je iskazao kako nije reagirao kada je opt. Petar Mamula šakom udario ošt. Antuna Kneževića u međunožje te da je u tom kratkom vremenu zamjetio kako je osoba koja je vozila bijeli mercedes nosila maskirnu unofrmu, a za svećenika se nesjeća kako je bio odjeven.

Na upit branitelja opt. Petra Mamule, svjedok je iskazao da s obzirom na protekla vremena više od 17 godina ne može sjetiti kako je vozač točno izgledao, ali da misli da to nije optuženi, jer je ta osoba bila krupnija i deblja.

Svjedok je također izjavio da za vrijeme dok je on držao stražu u Batini, a i u Štabu, 1991. Godine, nije vidio opt. Petra Mamulu.

Zamjenik ŽDO Osijek stavio je primjedbu na iskaz svjedoka, po pitanju istinitosti glede osobe koja je vozila automobil, a iz razloga što je takvi maskirani vozači pokušali pogodovati optuženiku, budući da su obojica bili pripadnici sprške paravojske, a upoznao ih se u zatvoru u Osijeku, pa je logično da svjedok neće reći da je vozač bio visok i mršav, već upravo suprotno.

S obzirom na razlike u iskazu svjedoka Antuna Kneževića i svjedoka Stjepana Petreševa sudsko vijeće je donjelo rješenje da se svjedoci suoče sukladno čl. 239.st. 3. ZKP-a na okomnost osobe koja je vozila automobil u kojem se nalazio oštećenik kako i riječi koje je svjedok Stjepan Petrešev uputio svjedoku Antunu Kneževiću.

Tijekom suočenja, prema konstataciji sudskog vijeća, svjedok Antun Knežević mirno je gledao u oči svjedoka Petreševa te mu naposljetku izjavio kako mu njegovo ponašanje nikada nije zamjerio, te da mu se ne mora ispričavati.

Tijekom suočenja, prema konstataciji sudskog vijeća, svjedok Stjepan Petrešev je bio vidno nervozan, pogledavajući u pod, vrteći prste na rukama koje su bile na leđima, govoreći tihim glasom.

SVJEDOK ĐURO MOLNAR (svjedok obrane)

Svjedok je propisno upozoren sukladno čl. 324. i 236. ZKP-a

Svjedok je iskazao kako se 09. rujna 1991. Vratio s godišnjeg domora u Mađarskoj, te je bio pozvan u Štab, što je on i učinio kako bi se prijavio da je došao raditi.

U tom trenutku u Štab je došao opt. Petar Mamula a posljed toga vozač je dovezao svećenika Antuna Kneževića, kojeg je optuženi počeo vrijeđati, pitajući ga čija je vjera veća, katolička ili pravoslavna da bi ga nakon toga udario tolikom silinom da je Antun Knežević glavom razbio staklo od vrata.

Udarcu je uslijedilo fizičko i psihičko malteritanje, te vađene pištolja iz futrole s kojim ga je opt. Udario daj e Antun Knežević pao na svjedoka koji je također pao na tlo.

Nakon što ih je sve iz prostorije istjerao, ostavši samo s Antunom Kneževićom iz prostije se čio pucanj, na što su svi pomislili da je opt. Ubio svećenika A.K.

Svjedok je iskazao da je opt. Mamulu poznao i prije rata, jer je opt. Bio direktor u „Otpadu“ Darda s kojim je svjedok radio.

Kad je Antun Knežević došao iz Belog Manastira s ranam po licu u flasterom, svjedok ga je dočeo u Batini te mu dapo adresu gdje se treba javiti, kada bude odlazio iz Baranje.

Na upit opt. Petra Mamule, svjedok je iskazao kao je u Žbaranji ostao do 30.rujna 1991. Kada su mu Perica Milanović i još nekoliko osoba rekli da mora napustiti tvrtku i državu.

Branitelj opt. Petra Mamule stavio je primjedbu na iskaz svjedoka u cjelosti, navodeći da iskaz nije sitinit.

SVJEDOK FRANJO JOH

Svjedok je propisno upozoren sukladno čl. 324. i 236. ZKP-a

U zapisniku s današnje glavne rasprave konstatirano je da je na današnjoj raspravi iskazao suglasno svojim ranijim iskazima.⁴, te dodaje kako nema saznanja što se dogodilo velečasnom Antunu kneževiću 1991.

Na upit branitelja opt. Petra Mamule svjedok je iskazao da u to vrijeme kada je on bio pritovren i mučen 1991. U podrumu u Belom Manastiru, da je u tom istom podrumu, vidio opt. Petra Mamulu. Nije dolazio u njegovu čeliju, već u čeliju u kojoj su bili zatvoreni Pavo zemljak, Vladimir Zemljak i Ivan Zelenberg, koji su svi pokojni.

Prilikom dolaska bio je odjeven u maskirnu unofrmu i na desnom boku je imao pištolj.

Svjedok je iskazao jkako je u pritovru bio tjedan dan te je razmjenjen 13.rujna 1991. Dok su Pavo Zemljak, Vlasimir Zemljak i Ivan Zelenberg ostali, nakon čega us stijenjani. Svjedok je iskaza kako je pohodio sahrane trojice navedenih.

Branitelj opt. Petra Mamule stavio je primjedbu na iskaz svjedoka u cjelosti, navodeći da iskaz nije sitinit, tjh, da je proturječan iskazu danom na glavnoj raspravi 25.listiopada 2001.

VJEŠTAK BORIS DUMENČIĆ, dr.med.

Vještak je propisno upozoren sukladno čl. 325 st. 1. ZKP-a

Na osnovu dokumentacije iz spisa o vrsti, kvalifikaciji ozljede, te mahnizmu zadavanja, vještaj je iskazao da uspkros vremenskoj distanci te nedostatnoj dokumentaciji, proizlazi da je krvarenje unutar srednjeg uha tjelesna ozljeda posljedica prijeloma sljepočne kosti, koji može nastupiti ili snažnim udarcem tupo-tvrđog predemta po regiji lijevo uha ili padom na sljepočno zatiljnu regiju glave.

Na upit opt. Petra Mamule, vještak je iskazao kako iz dokumentacije u spisu nije vidljivo da je kod oštećenik izvršenio RTG snimanje sljepočne kosti kod prvog pregleda uSombiru 13.rujan 1991., ali na temelju nalaza spec. ORL od 10.stuenog 2011. Prpozlazi da je specijalista naločio snimanje sljepočne kosti pecijsnom metodom, bbudući daj e i on smataao skrvarenje od 1991.

⁴ Svjedok iskazuje suglasno kao na zapisnik od 13.veljače 1995., 28.studenog 2000., 25.listopada 2001., 15.veljače 2006. godine

Bilo prouzorčeno prijelom sljepone kosti, a njegovo zaraštanje bi bilo vidljivo i protekom 20-ak godina od prijeloma.

Nakon što je sudsko vijeće izvršilo uvid u : spis Kio-29/97, Kio-30/97, Kio 42/97, te fotografije Petra Mamule, te dvije fotografije s istim imenom i prezimenom Petar Mamula, izvješće liječnika spec.med. ustanove Sombor 13.rujan 1991., nalaz i mišljenje sudskog vještaka,

Branitelj optuženika predložio je da se u daljnjem tijeku dokaznog postupka ispita svjedok Đorđe Đerfi iz Batine, na okolnost događaja pospostuzpanja prema ošt. Antunu Kneževiću, te da se provede balističko vještačenje na okolnost mogućnosti pucanja u prostorijama u kojima se navodno dogodilo inkriminirani događaj.

Zamjenik ŽDO iz Osijeka protivio se svim prijedlozima obrane kao nepotrebnim.

Na temelju čl. 322. St. 4. Toč. 2. ZKP-a, **Vijeće** je Rješenjem odbilo prijedloge obrane optuženika za saslušanje navedenog svjedoka kao nevažne. Odbilo je prijedlog za provođenje medicinskog i balističkog vještačenja

Obrana opt. Petra Mamule sukladno članku

Optuženik je izjavio suglasno svojim ranijim iskazima⁵ i danoj obrani⁶, te dodao se protiv njega ovaj postupak vodi već 12 godina, da je on iako na slobodi, zatovrenik ovog postuoka, kako je od a osobe koje su tsavljale oružje u usta Pavi i Vladimiru Zemljaku ili osobe koje su zapovjedale napad na kozarac u ovom su postuoku pravomoćno osolobodene. Iskazap je kako je 35 godina u mješanom braku, da je u nepovoljnom položaju nasuprot svećenika, te da je njegova krivica što jke srpske nacionlansoti.

Završne riječi stranaka:

Zamjenik ŽDO iz Osijeka rekao je da je tijekom dokaznog postupka nedvojbeno dokazano da je opt. Petar Mamula počinio kazneno djelo koje mu se izmijenjenom optužnicom stavlja na teret. Ovakav zaključak izvodi iz provedenog dokaznog postupka, posebno iz iskaza svjedoka oštećenika Antuna Kneževića, koji je uvjerljiv, sadržajan i logičan, te potkrepljen iksazima svjedoka Đure Molnara i ponašanja svjedoka Stjepana Petreševa tijekom suočavanja te nalaza i mišljenja vještaka. Obranu optuženika smatra neistinitom i upravljenom na izbjegavanjem kazneo pravne odgovornosti. Stoga je predložio da se optuženika proglasi krivim i osudi po zakonu.

Branitelj opt. Petra Mamule ostao je kod svoje završne riječi dane na raspravi 23. ožujka 2011. Godine, te uz napomenu da se ne želi ponavljati navodi da ostajke kod navosda da njegov branjenik nije počinio kazneo djelo koje mu se stavlja na teret. Smatra da je iskaz svjedoka Đure Molnara nevjerodostojan, tj, da svjedok konfabulira i izmišlja događaje, te da je predložen kao svjedok obrane jer je branitelj u razgovoru s njim, saznao kako opt. Petar Mamula

⁵

⁶ da ostaje kod svoje tvrdnje da se ne smatra krivim za počinjenje kazneog djela koje mu se optužnicom stavlja na teret, da djelo nije počinio. Rekao je da svjedoka oštećenika Antuna Kneževića nikada u svom životu nije vidio, da u inkriminirano vrijeme prema svjedoku oštećeniku nije postupao u bilo kakvoj funkciji. U jesen 1991. godine bio je zadužen kao rukovoditelj za organizaciju i snabdijevanje gorivom u Baranji, što je bio zahtjevan posao. Zbog posla imao je iskaznicu i mogao se kretati po cijeloj Baranji, ali nije bio naoružan, nije bio u uniformi.

nije ništa počinio da bi on znao, kako bi na današnjoj glavnoj raspravi izravno teretio njegovog branjenika.

Opt. Petar Mamula pridružio se završnoj riječi svoga branitelja.

Predsjednik Vijeća objavio je da je glavna rasprava završena. Vijeće se povuklo na vijećanje i glasanje.

Objava presude zakazana je za dan 10. Veljače 2012. Godine u 9,30h

10. veljače 2012. godine – objava presude
--

Suđenje su pratili Veselinka Kastratović, promatračica Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, novinari, supruga i rodbina okrivljenog, ostala javnost.

Objava presude

Dana 10. Veljače 2012. Godine u 09.30 objavljena je **Presuda** kojom je **opt. Petar Mamula proglašen krivim za počinjenje kaznenog djela izmijenjene optužnice. Osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od 3 godine i 6 mjeseci.** U kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru. Oslobođen je naknade plaćanja troškova postupka.